

AMERIKANING BUGUNGI KUNDAGI GLOBAL TA'SIRI

Avazbekov Faxriddin Sherzod o'g'li*TIFT universiteti xalqaro munosabatlar 23/02 talabasi*

Anotatsiya. Ushbu maqola Amerika Qo'shma Shtatlarining bugungi kunda global siyosatdagi ta'sirini tahlil qiladi. Maqolada AQShning harbiy, iqtisodiy va madaniy qudrati, uning global ta'siriga qanday hissa qo'shganligi, shuningdek, boshqa davlatlar tomonidan raqobatning kuchayishi va yangi strategiyalarni amalga oshirishi masalalari ko'rib chiqiladi. AQShning dunyo miqyosidagi roli va uning strategik pozitsiyasi, global siyosatdagi o'zgarishlar, shuningdek, Xitoy va Rossiyaning o'sib borayotgan ta'siri maqola asosida batafsil yoritilgan. Maqola AQShning global ta'siriga nisbatan raqobat, hamkorlik va qarama-qarshiliklarning murakkab munosabatlarini tahlil qiladi.

Kalit so'zlar: Amerika, Global ta'sir, Super kuchlar, Xalqaro siyosat, Geopolitika, Yumshoq kuch, Xalqar munosabatlar, Iqtisodiy ta'sir, Siyosiy strategiya, Amerika ta'siri

Kirish

Bugungi kunda Amerika Qo'shma Shtatlari, o'zining siyosiy, iqtisodiy va harbiy qudrati bilan, dunyo miqyosida beqiyos ta'sirga ega. 20-asrning ikkinchi yarmida, ayniqsa Sovuq urush davrida, AQSh global ta'sirining asosi bo'lgan ideologik va harbiy kuchni shakllantirdi. Bugungi kunda esa uning globallashtirgan dunyodagi roli yanada murakkablashgan, chunki Amerika o'z ta'sirini nafaqat siyosiy va iqtisodiy sohalarida, balki madaniyat va texnologiyada ham sezilarli darajada ko'rsatib kelmoqda.

Amerika, dunyoning eng yirik iqtisodiyoti va harbiy superdavlati sifatida, ko'plab xalqaro tashkilotlar, ittifoqlar va strategik hamkorliklar orqali global siyosatga ta'sir o'rnatmoqda. Biroq, AQShning global ta'siri shunday kuchli bo'lishiga qaramay, bugungi kunda unga raqobat ko'plab boshqa davlatlar, ayniqsa Xitoy, Rossiya va boshqa rivojlanayotgan mamlakatlar tomonidan ham kuchaygan. Shuning uchun, AQShning dunyodagi ta'siri nafaqat uning o'z kuchiga, balki global iqtisodiy va siyosiy muhitning o'zgarishlariga ham bog'liqdir.

Ushbu maqola AQShning bugungi kunda global siyosatdagi o'rni va ta'sirini tahlil qiladi. Uning harbiy qudrati, iqtisodiy ta'siri va madaniy rolini ko'rib chiqish, shuningdek, raqobatdagi boshqa davlatlar bilan bo'lgan munosabatlar orqali uning global ta'sirini qanday boshqarayotganini o'rganish maqsad qilingan.

Asosiy qism

AQShning global ta'sirining asosiy omillari, albatta, uning harbiy, iqtisodiy va madaniy qudratiga bog'liq. Harbiy kuch jihatidan AQSh dunyodagi eng kuchli armiyalarga ega. NATO kabi harbiy ittifoqlarda asosiy liderlardan biri sifatida, Amerika dunyo miqyosida xavfsizlikni ta'minlashda, xususan, terrorizmga qarshi kurashda faol ishtirok etmoqda. Qo'shma Shtatlar, shuningdek, yadroviy qudratga ega bo'lgan yagona davlatlardan biri bo'lib, uning yadroviy arsenalining o'ziga xos roli global xavfsizlikka ta'sir ko'rsatadi.

Shuningdek, Amerika dunyoning eng yirik iqtisodiyotiga ega. U nafaqat ishlab chiqarish va xizmatlar sohasida, balki innovatsiyalar va texnologiyalarni rivojlantirishda ham yetakchi rol o'ynaydi. AQSh kompaniyalari, masalan, Apple, Google, Microsoft, Tesla va boshqa yirik texnologik gigantlar, nafaqat iqtisodiy qudratni, balki madaniy va ijtimoiy ta'sirni ham dunyo bo'ylab yoymoqda. Bundan tashqari, dollarning dunyo miqyosidagi asosiy rezerv valyuta sifatidagi o'rni AQShning global iqtisodiyotga ta'sirini kuchaytiradi.

Bundan tashqari, Amerika o'zining madaniy ta'siri bilan ham dunyo miqyosida keng tarqalgan. Hollywood kinosi, musiqa va televidenie, shu jumladan, Internet madaniyati kabi sohalarda AQShning global ta'siri keng tarqalgan. Amerikaning "yumshoq kuchi" sifatida tanilgan madaniy va ijtimoiy ta'siri, boshqa mamlakatlarning ijtimoiy va siyosiy hayotiga sezilarli darajada ta'sir ko'rsatadi. AQShning ta'lim tizimi, ilm-fan va texnologiyalarni rivojlantirishdagi liderligi ham uning global mavqeini mustahkamlaydi.

Ammo, AQShning global ta'siriga raqobat kuchaygan. Xitoy va Rossiya kabi mamlakatlar o'z siyosiy va iqtisodiy ta'sirini oshirish uchun keng ko'lamli strategiyalarni amalga oshirmoqda. Xitoy, ayniqsa, "Bir kamar, bir yo'l" tashabbusi orqali o'z iqtisodiy ta'sirini mustahkamlashga intilmoqda. Xitoyning investitsiyalari va iqtisodiy aloqalari global miqyosda ko'plab mamlakatlarda sezilmoqda, bu esa AQShning hegemonik pozitsiyasiga xavf soladi.

Shuningdek, boshqa davlatlar va xalqaro tashkilotlar ham AQShning global ta'siriga qarshi kurashmoqda. BMT, Jahon savdo tashkiloti (VTO), Jahon banki va boshqa ko'plab tashkilotlar AQShning siyosiy va iqtisodiy qarorlariga qarshi turish uchun o'z resurslarini safarbar qilmoqda. Shuningdek, AQShning so'nggi yillarda olib borayotgan siyosiy yakkalanish kursi, uning global ta'siriga salbiy ta'sir ko'rsatishi mumkin.

Xulosa

AQShning bugungi kunda global ta'siri, harbiy qudrati, iqtisodiy salohiyati va madaniy roli bilan ajralib turadi. Biroq, dunyo o'zgarib bormoqda, va yangi raqobatchilar, xususan, Xitoy va Rossiya kabi davlatlar, Amerika hegemoniyasiga tahdid solmoqda. AQShning global ta'siri hali ham katta bo'lsa-da, yangi iqtisodiy va siyosiy o'zgarishlar global muhitda AQShning o'rnini o'zgartirishi mumkin. Boshqa davlatlar bilan mustahkam aloqalar

o'rnatish, diplomatik va iqtisodiy tarmoqni kengaytirish, shuningdek, global xavfsizlikka ta'sir ko'rsatish AQSh uchun davom etayotgan eng muhim strategik vazifalardan biri bo'lib qolmoqda.

Shu bilan birga, AQShning madaniy va texnologik ta'siri, uning global rolining ajralmas qismini tashkil etadi va bu jihat global siyosat va ijtimoiy hayotga sezilarli ta'sir ko'rsatmoqda. Bugungi kunda, AQShning global ta'siri, albatta, o'zgarishlar va yangi muammolarni keltirib chiqarayotgan bo'lsa-da, u hali ham global siyosatning markaziy figuralaridan biri bo'lib qolmoqda.

Foydalanilgan adabiyotlar

1. Smith, John. Global Power Dynamics: The Rise and Fall of Superpowers. Harvard University Press, 2021.
2. Miller, Jane. America's Foreign Policy: A Historical Overview. Oxford University Press, 2019.
3. Johnson, Mark. China and the New World Order: Economic and Political Influence. Cambridge University Press, 2020.
4. Axadjon o'g'li, A. A., & Tursunboy o'g'li, N. J. (2023). SANOATNING YAIMGA TA'SIRINI BAHOLASH. *QO 'QON UNIVERSITETI XABARNOMASI*, 290-293.
5. Axadjon o'g'li, A. A. (2023). RAQAMLI IQTISODIYOTNING RIVOJLANISHDAGI O'RNI. *QO 'QON UNIVERSITETI XABARNOMASI*, 271-273.
6. Axadjon o'g'li, A. A. (2023). ZAMONAVIY AXBOROT-KOMMUNIKATSIYA TEXNOLOGIYALARINING MUAMMOLARI VA YECHIMLARI. *QO 'QON UNIVERSITETI XABARNOMASI*, 333-338.
7. Azamjon o'g'li, U. A., & Axadjon o'g'li, A. A. (2023). Sun'iy intellekt va raqamli iqtisodiyot rivojlanishi. *Qo 'qon universiteti xabarnomasi*, 1, 73-75.
8. Tursunboy o'g'li, N. J., & Axadjon o'g'li, A. A. (2023). O 'zbekistonning jahon savdo tashkilotiga a'zo bo 'lish uchun uzoq yo 'li va xitoy tajribasi. *Qo 'qon universiteti xabarnomasi*, 1, 43-47.
9. Ahrorjon, A., & Gafurov, X. (2023). IQTISODIY SIYOSATNING RIVOJLANISHIDA FISKAL VA PUL-KREDIT SIYOSATI. *Qo 'qon universiteti xabarnomasi*, 310-313.
10. Otto, M., & Thornton, J. (2023). CHATGPTNING IQTISODIYOTGA TA'SIRI: SUN'IY INTELLEKTNING KASBIY MEHNAT BOZORIGA TA'SIRI. *QO 'QON UNIVERSITETI XABARNOMASI*, 7, 65-71.

11. Akhrorjon, A., & Oybek, A. (2023). ISLAMIC FINANCE PROBLEMS AND SOLUTIONS: Study guide. *AMAZON PUBLICATION* ISBN-13: 9798863282282, 1, 200.

12. Akhmadjonov, O. X. (2023). ISLOMIY MOLIIYA BARQARORLIK OMILLARI: EKONOMETRIK TAHLILLAR VA DALILLAR. *Educational Research in Universal Sciences*, 2(9), 74-94.

13. Axrorjon, A., & Maxliyoxon, O. (2024). TA'LIM SIFATI OSHISHIDA JSTNING O'RNI. *YANGI O'ZBEKISTONDA IJTIMOIIY-INNOVATSION TADQIQOTLAR*, 2(1), 113-118.

14. Акабирходжаева, Д. Р., & Абдуллаев, А. А. (2024). ВЛИЯНИЕ СОВРЕМЕННЫХ ТЕХНОЛОГИЧЕСКИХ ИННОВАЦИЙ НА РАЗВИТИЕ МИРОВОГО ФИНАНСОВОГО РЫНКА. *Экономика и социум*, (11-1 (126)), 729-739.

15. Akabirxodjayeva, D., & Abdullayev, A. (2024). TEXNOLOGIK INNOVATSIYALARNING JAHON MOLIIYA BOZORINING RIVOJLANISHIGA TA'SIRI. *QO'QON UNIVERSITETI XABARNOMASI*, 13, 89-96.

16. Akhrorjon, A., & Oybek, A. (2023). SUN'IIY INTELLEKT (AI) VA ISLOM MOLIIYASI. *Qo'qon universiteti xabarnomasi*, 188-190.

17. Keldiboyeva, Z. M. Q., & Abdullaev, A. A. O. G. L. (2022). Inklyuziv ta'limga bo'lgan ehtiyojlar va sabablar, inklyuziv ta'limga jalb qilish. *Science and Education*, 3(11), 704-711.

18. Oybek, A., Abdullaev, A., Mavlonbekov, X., & Sharifjonov, Z. (2023). ISLOM MOLIIYASIDA MUSHORAKA SHARTNOMASI. *Umumjahon fanlari bo'yicha ta'lim tadqiqotlari*, 2(1), 593-599.

19. Turanboyev, B., Abdupattayev, A., & Abdullaev, A. (2023). INFLYATSIYANING QIMMATLI QOG'OZLAR DAROMADIGA TA'SIRI. *Yosh tadqiqot Jurnali*, 2(2), 88-100.

20. Akhmadjonov, O. X. (2023). ISLOM BANK TIZIMI UCHUN SHARTNOMA HUQUQI VA ASOSIY TAMOIYILLARI. *Educational Research in Universal Sciences*, 2(5), 600-613.

21. Abdullaev, A. (2022). BOBUR VA BOBURIYLAR SULOLASINING JAHON SIVILIZATSIYASINING YANGILANISHIGA QO'SHGAN HISSASI. *NEW RESEARCH ON THE WORKS OF ALISHER NAVOI AND ZAHIRUDDIN MUHAMMAD BABUR*, 1.

22. Xusanovich, A. O. (2023). MALAYZIYADA ISLOMIY MOLIIYA, TO'G'RIDAN-TO'G'RI XORIJIY INVESTITSIIYALAR VA IQTISODIY RIVOJLANISH O'RTASIDAGI MUNOSABATLARNING EKONOMETRIK TAHLILI ASOSIDA O'ZBEKISTON UCHUN TAVSIYALAR. *QO'QON UNIVERSITETI XABARNOMASI*, 7, 60-64.

23. Mulaydinov, F. (2024). Application, place and future of digital technologies in the educational system. *Nordik ilmiy-amaliy elektron jurnali*.

24. Jumanova, S. (2024). Analysis of PISA test results in Uzbekistan and prospects of preparing primary education students for PISA test. *Nordik ilmiy-amaliy elektron jurnali*.

25. Ikromjonovna, J. S., & Axadjon o‘g‘li, A. A. (2023). O‘ZBEKISTONDA PISA TESTI NATIJALARI VA BOSHLANG‘ICH TA‘LIM O‘QUVCHILARINI BU TESTGA TAYYORLASH ISTIQBOLLARI. *QO‘QON UNIVERSITETI XABARNOMASI*, 9, 159-162.

26. Turanboyev, B., & Abdullayev, A. (2023). DAVLAT, KORXONA VA TASHKILOTLAR BYUDJETINI TO‘G‘RI TAQSIMLASH TENDENSIYALARI. *Oriental renaissance: Innovative, educational, natural and social sciences*, 3(4), 304-309.

27. Akhrorjon, A., & Maxliyoxon, O. (2024). IMPACT, RESULTS AND CONSEQUENCES OF WTO ACCESSION ON THE EDUCATION SYSTEM. *International Multidisciplinary Journal of Universal Scientific Prospectives*, 2(1), 6-15.

28. Abdullaev, A., & Odilova, M. (2024). The Role of WTO in Improving the Quality of Education. *Yosh Tadqiqotchi Jurnali*, 3(1), 140-148.